

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
כ"ז אייר תש"ע

פרשה:
יום ב' דחג השבועות

כותרת:
מדוע אנחנו שמחים בחג?

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

יום ב' דחג השבועות מדוע אנחנו שמחים בחג?

כל חג מחגי ישראל מתאפיין בדברים ובמנהגים שמייחדים אותו משאר החגים והמועדים. פסח מתאפיין באכילת מצה, סוכות מתייחד בישיבה בסוכה ובארבעת המינים וכיו"ב. אך בד בבד יש צד השווה שמאחד את כל חגי ומועדי ישראל – מצוות השמחה בחג.

מצוות השמחה מייחדת את הימים-טובים משאר השבתות שבמשך השנה, שכן בשבת המצוה היא עונג ואילו ביום-טוב המצוה היא שמחה. השמחה בחג מתבטאת בשניים: א] לשמוח בעצמו, ב] לשמח אחרים.

כיצד אדם משמח את עצמו? מובא בהלכה שיש לרכוש אוכל מיוחד לחג, בשר משובח ויין מעולה וכו', וכן יש לקנות מתנה נאה לאשה (אעפ"י ששבועות אינו מהחגים הגדולים, אבל ערך המתנה חייב להיות שווה למתנה שקנית בפסח ואין תירוץ להפחית מערך המתנה בחג הזה...). גם לילדים הקטנים יש לרכוש קליות ואגוזים, כלשון הרמב"ם הידוע.

מוסיף הרמב"ם ומסביר שהשמחה האמיתית היא רק כאשר אדם משמח ודואג לאלו שאין להם את צרכי החג, כי אם אדם ידאג רק לעצמו ולצרכיו האישיים – אין זה שמחת החג, אלא שמחת כרסו.

ויתירה מזו שמחת החג היא כל כך גדולה ועצומה, שאפילו אם מישהו נפטר ל"ע ונקבר בערב החג – החג מבטל את גזירת השבעה או השלושים.

בהלכה שמחת החג לגבי השבת מתבטאת בשני דברים: בחג הותרה המלאכה לצורך אוכל נפש, וכן התירו טלטול משום שמחת החג, שבשניהם הסיבה היא מפני שמחת יום טוב, פשוט להוסיף בשמחה ובעונג.

מוטיב נוסף שאנו מוצאים בשמחת החג: מזמינים את הכהנים לברך את העם, ומדוע דווקא בחג ולא בכל שבת? (בארה"ק הכהנים מברכים בכל שבת ובירושלים בכל יום ויום). הטעם הוא

כדברי הגמרא שכהן שמברך את העם זקוק לשני תנאים : א] להיות אוהב ואהוב, ב] עליו להיות בשמחה.

ביום רגיל, בזמן הגלות, יש לכל אחד את ה"פעקיל" והצרות שלו וקשה להיות בשמחה, לכן הכהנים מברכים רק ביום טוב כיון שאז ישנה מצווה לשמוח ולפיכך אדם יעשה כל מאמץ לשכוח מכל הדאגות שאופפות אותו בכל יום רגיל להתכונן לחג ולהיות בשמחה (ואולי זוהי הסיבה שבישראל מברכים בכל יום, שכן שמח שם כל יום...).

אבל מהו הגורם האמיתי לשמחה? האם בגלל שבחג אנחנו סועדים את ליבנו במאכלים משובחים לכן אנו שמחים? הרי אוכל מביא רק לשמחה רגעית וזמנית, אפילו יין טוב גורם לשמחה ארעית ולשכרות זמנית, אך כשאדם מתעורר ומתפכח מיינו – הכל נעלם. הבשר והיין הם רק הביטוי החיצוני לכך שיש לשמות, אך מהי מהות השמחה שצריכה למלא את ליבנו בחגים ובמועדים?

השמחה נובעת מכך שאנחנו יהודים, כמו שאנחנו אומרים כל יום בתפילה: אשרינו מה טוב חלקנו, ואז מזכירים שלושה מוטיבים שונים: חלקנו, גורלנו, ירושתנו. שלושת אלו מסמלים את הקב"ה, ישראל והתורה. כשיהודי מתעורר בבוקר עליו לקפוץ מהמיטה ולרקוד מרוב שמחה על כך שהוא נולד כיהודי והקב"ה נתן לו את התורה והעניק לו דרך ישרה ללכת בה.

ישנו סיפור ידוע על החסיד ר' שמואל מונקעס שביתו נשרף באש והוכחד כליל, שכן באותם ימים לא היו אמצעים לכיבוי אש והשריפה היתה מכלה לעתים שכונות שלמות. בשעת השריפה היה ר' שמואל בבית הכנסת וכשקראו לו הוא ראה בעיניו כיצד האש מכלה את כל ביתו וכל רכושו עולה בלהבות. ר' שמואל התחיל לרקוד בהתלהבות ליד ביתו וכששאלו אותו לפשר הדבר, השיב: כשמתרחשת שריפה בביתו של גוי – גם האליל שלו נשרף ונכחד, ואילו אצל יהודי – אמנם הבית שלו נשרף אבל הקב"ה נשאר אתו.

עצבות מצד עצמה איננה עבירה, אך היא השורש והמקור לכל העבירות. גם השמחה כשלעצמה אינה מצוה, אבל היא השער והמפתח לכל המצוות והמעשים הטובים.

מהי מעלת השמחה ולאן היא מביאה את האדם?

א] הקב"ה לא אוהב אנשים עצובים, אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה (וזה היה אחד התנאים לנבואה), "עוז וחדווה במקומו". כשאדם עצוב הוא כביכול דוחה ודוחק את רגלי השכינה ומרחיק אותה ממנו.

ב] בקבלה כתוב שהשמחה ממתקת את הדינים. כשיש לאדם צרות הרי מצד טבעו הוא עצוב ומדוכדך באותה שעה. אך הדרך האמיתית להמתיק את הדין היא דוקא על ידי השמחה, כאשר הקב"ה רואה שהוא שמח אזי הוא מקשיב לתפילתו.

הטעם לכך הוא כמו שכתוב "ה' צלך" הקב"ה הוא כמו הצל שלך, כביכול. כאשר אתה שרוי בעצבות ובדכדוך אתה מעורר עצבות למעלה. כשהקב"ה לא משפיע שפע לעולם הוא עצוב כביכול כמו שנאמר במבול "ויתעצב אל לבו". אך כאשר האדם שרוי בשמחה הוא מעורר שמחה למעלה שזהו ענין ההשפעה מאת ידו הגדושה של הקב"ה בשפע רב.

ישנו שיר ידוע אצל חסידים "דער רבי האָט געהייסן פריילאך זיין". מסופר שהניגון הזה הוא מימי אדמו"ר האמצעי שביום ט' בכסלו לפני פטירתו הורה לחסידים שישמחו ביום הגאולה שהיה ביו"ד בכסלו. ואעפ"י שאחר-כך הוא הסתלק, מכל-מקום חסידים שמחו מפני הציווי שלו, הם רקדו ושרו שהרבי צוה להיות בשמחה.

מעלת השמחה מתבטאת יותר מכל בחג השבועות, כיון שאז התחלנו להיות עם, ואין כמו השמחה של להיות העם הנבחר של הקב"ה שנותן להם את התורה. עם כל הקשיים והצער שיש לנו בימי הגלות, כולל הרגעים העצובים של תפילת ה'יזכור', צריכים להיות בשמחה רבה כי כך צווה הקב"ה. וזה מה שאנחנו יכולים לעשות לעילוי נשמת הנפטרים, להראות להם שאנחנו ממשיכים להתנהג בדרך היהדות, שהמוטיב המרכזי של עבודת ה' ביהדות – הוא הנהגה בדרך של שמחה וטוב לבב בכל מצב.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד